

Megjelen minden vasárnap. Előfizetési ára egy évre 6 frt., fél évre 3 frt., három hónapra 1 frt. 80 kr. Szerkesztő és kiadóhivatal a piaczutezi Csanak-házban.

HORTOBÁGY.

Hirdetés. Négyhasábos petit sonett egyszeri hirdetésnél 5 kr., háromszorinál 4 kr., többszörinél vagy nagy terjedelmű hirdetésnél árlészmítás. Egyes szám ára 15 kr.

KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALMU HETILAP.

Előfizetés, a

„HORTOBÁGY“

heti lapra.

Előfizetési feltételek:

Előfizethetni

Vidéken minden postahivatalnál.

Helyben a „Hortobágy“ kiadóhivatalánál (Csanak-ház, piaczutezán.)

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt 80 kr.

A „HORTOBÁGY“ kiadóhivatala.

Gyereink a muzeumba!

Gyere barátom, nézzünk be a főiskola muzeumába. Ne vetesse többé senki szemünkre, hogy a hazánkban különben is nagyon kevés természeti gyűjtemények közül azt az egyet sem ismerjük, mely éppen városunkban van, holott ha külföldre megyünk, legelső dolgunk a muzeumokat meglátogatni; pedig azok nem lehetnek előtünk oly érdekesekek, mint ez, amelyben éppen kedves hazánk terményeit láthatjuk. Az idegen, ki itt keresztülutazik, véteknél tartana ezen muzeumot meg nem látogatni; nem nagyobb vétek-e, ha mi e hazának és éppen e városnak tüni azt nem ismerjük, holott minden héten vasárnap délelőtt nyitva van számunkra s más napon is szívesen kinyitják, ha a muzeumba felügyelő tanárt erre megkérjük. Ha nem lesz ott más hozzáfértebb, majd leszek én vezetőd, mert nekem van ám az állatok ismeretében némi jártasságom. Nézd, itt az ajtóban egy kis persely van kitéve: ha kijövünk, el ne felejtse bele egy pár krajczárt lökni, mert nemesek ez a muzeum, hanem ez az egész épület és iskola a buzgó hazafiak egyes állatállományaitól és tartatik fen.

Nézd! ezen szekrényben, az ajtótól jobbra, mind csupa emlős állatok vannak; de meg ne átközzél rajta, hogy számuk oly kevés; nem lehet ezeket oly könnyen megkapni és feloni, mint a levegőben repeső madarakat, mert ezek kívánt nappal el szoktak bújni. Azonban itt is láthatok mégis egynehány nevezetes állatot. Nem azt a kétélyű bornyut és ott a hatkúba bárányt értem, mert azoknak mint csudaszülötteknek itt tulajdonképen helyük sem volna; nem is ott a farkast, rókat, mókust, patkányt, egeret és nyulat, melyeket te is igen jól ismeresz; hanem nézd meg csak ezt a szép vadmacskát, — nézd csak, hogy ennek a farka nem oly hosszú, mint a házi-macskáé s nem is vékonyodik el a hegye felé, hanem mindenütt egyenlő vastag s amellett mennyivel nagyobb ez az állat a házi-macskánál, még annál

is, amely nem háznál, hanem egészen vadul nőtt fel, mint ime ez ott mellette; mily könnyű itt meggyőződni arról, hogy a mi házi-macskánk csakugyan nem a vadmacskától származott. Ha a házi-macskák eredetét tudni akarod, szívesen elmondom erről is, amit tudok. A természetvizsgálók azt hiszik, hogy az abissziniái talpas-macskától (felis maniculata) veszi eredetét; de az történelmileg is bizonyos, hogy csakugyan a tizenharmadik század végén a kereszties háborúk alkalmával került hozzánk keletről, midőn már nem bírta a házat tisztán tartani az a kis fehérhasu menyét, melyet amott kitémve látsz s melyet azelőtt az egerek pusztítására éppen úgy tartottak a háznál, mint most a macskát, mint erre a Phaedrus meséiből is emlékezhetsz, mert később az egernek egy nagyobb faja a pocze-ger lepelt meg minket, melylyel a kis menyét nem igen bírt. Ezt a pocze-geret ugyan itt meg nem mutathatom, mert már azt a nála még nagyobb patkányegér, mely amannál szürkébb, talán egészen is kipusztította, pedig nem oly rég óta telepedett ám meg nálunk, mert a Volgán 1721-ben jött keresztül s nálunk csak 1770 körül kezdett mutatkozni. — Lám nemcsak népvándorlás van, hanem patkányvándorlás is; nemcsak nemzetek, hanem állatfajok is ki tudják egymást irtani. Nekem biztos adatom van róla, hogy a pocze-ger a sárrét között eső tanyákon még 1825 körül ismeretes volt, de most már aligha találhatik ott is, mert már 15 éve, mióta sikeretlenül törekedem csak egyetlenegy példányt is fel-fedezni s a gyűjteménybe megszerezni. Szinte nevezetes kis állat az a kis patkány nagyságú s széles farkú állatocská, mely szürke peléjével van írva, melyet az erdőhúton fakutyának s a németek sieben-schláfernek neveznek; az a régi rómaiak glis-je, mely nekik kedvencz csemegéjük volt, úgyhogy a gazdag patriciosok egy erre rendeltetett helyben a glisariumban hízalták ezeket, mert télen nagyon meghízának a makkból s ugy aluszszák keresztül a telet egy-egy faoduban ötven hatan együtt. Nálunk nem eszik, pedig igen jó peccsenye, — magam is tapasztaltam, mert tizenegyet darabot ettem meg egy télen. De nálunk sok állatot nem eszik meg a magyar ember, mit más nemzet jóízűen meg szokott enni, például az ürge, déli Franciaországban kedves eledel s három francziával utaztam egy időben huzamosabb ideig együtt, kik csaknem mindennap varjúból főzötték a levest. Nőde a mi népünket is tanítani kezdi már a nyomorúság; a mult hekteben egy ligeti ember árulgotott itt két kis borzot s dícselkedve beszélt, hogy az anyjukat is megfogta s pünköszt imepének öröme jóízűen megette. A havi morogót és ama két vidrát talán meg sem kell említenem; bizonyosan ismered mindkettőt s tudod, hogy amaz egy a leghosszabb téli álmu állatok közül, mert gyakran hét egész hónapig alszik s hogy a vidrát, abban az időben, midőn még az állattal nem sokat tudtak, a kath. egyház a böjti eledelként s halakhoz számítottá, minthogy a vízben keresi élelmét. Nem sokat ér biz ennek a husa, hanem annál többet ér a bőre, mert télen-nyáron egyforma árú, minthogy nyáron is oly tömöttnek kell lennie mint télen, hogy a víz rajta át ne hathasson. — No de nem fáradszom tovább figyelmedet, nehogy azon vegyem észre, hogy csak magamnak beszéllek; hanem azt még is megmondom, mit keres itt a hazai állatok között az az egy pár majom, az a hiéna és az a sajátságos alakú állat, mely a terem közepén levő asztalon átvég rhatt van kiállítva. Kellene itt lenni minden seregűből legalább egy-egy példánynak, hogy az állattal foglalkozó tanulónak ne csak festett, hanem kitűnő példányt is lehessen felmutatni s ezáltal minden seregnek a jellegét szemléltetni. Azért veszik itt meg az itt árutató állatseregletben történetesen megdögölt állatokat s így szerezték

azt az egy pár majmot s a hiénát is. Szegény hiénát rendszeren a legborzasztóbb és legfélelmesebb ragadozó állatnak tartják, holott egy a leggyávább és legbutábbak közül; csak csonttal él s ennél fogva élőállatot nem is igen szokott megtámadni; hanem miután ez, a keleti rosz szokás szerint csak alig behomokolt sírból a külföldön is fedetlen koporsóban eltemetett embereknek gyakran csupán a szél által is kitakart csontjait szokta felkeresni és meg-rágicskálni — s miután oly buta, hogy fogságban is szelidíthetetlen: tehát ráfogták, hogy szörnyű kegyetlen. — A csőrőnd szőrére nézve nézd éppen olyan, mint a vidra, mert ez is vízben él Új-Hollandiában, a farka lapos mint a hódé, árva pedig egészen a ruczáéhoz hasonló, sőt a hátulsó lábain is éppen olyan sarkantyui levén, mint a kakasnak, ez még inkább hasonlív teszi a madarakhoz; ezért sokáig azt hitték, hogy tojás által szaporodik, pedig ez is csak elevent szül s fiait szoptatja.

A kendertermelésről.

A mezőgazdasági ipar egyik legnevezetesebb ága

hazánkban a kendertermelés. A Londonban két év előtt tartott világtárlat alkalmával, a magyarországi bizottság alelnöke által, Magyarország termelésének ismertetése végett küzzelt adatokban, azon termények közt találjuk a kendert megemlítve, melyek „leginkább hivatják a külkereskedésnek tárgyait tenni.” s Korizmus L. szerint 200 ezer mázsa mennyiségben jó piacra. Általános elismerés szerint, a magyar kender, ha finomságra nem is, de erőre nézve vetelkedik minden egyébütt termelt kenderrel (mit bizonyít az is, hogy Birnbaum pesti kereskedő kiállítványa a világtárlaton jutalomra is érdemesített) s éppen ezen tulajdonsága teszi azt a hajósok előtt igen becsessé, a termelőre nézve pedig felette jutalmazóvá; mert a kütélnek való kender mázsája 50 ft. körül jár; és így egy hold, ha csak 5-6 mázsa termést veszünk is egymásra, oly jövedelmet képes biztosítani a gazdának, melyet akár mely más növény után aligha képes elértemeni.

Hogy van mégis, hogy ily gazdagon fizető terményre mindedig oly kevés figyelmet fordítottak földművelőink? Hogy talán a Bányászat kivéve, mindenütt csak annyit természetnek, amennyi házi szükségre megkivántatik.

A kenderművelés nálunk még nagyon kezdetleges állapotban van. A természetől, minden gyári közvetítés nélkül, egyenesen a kereskedő kezébe megy. A szántóvető maga nyóvi fel, áztatja ki, törli meg és gerebenezi el. S ez az, ami elterjedésének legnagyobb akadály!

Míg a munkafülszószt okkerüi és átvés elve itt is évenyre nem jut, alkalmazásba nem jő, — míg a földművelő meg nem marad a termelésnél s a földmőzést át nem adja az iparnak: addig a kenderből a kereskedés számára jelentékeny árucikk nem lesz.

Pedig e növény ma már világhereskedelmi szerepre van hivatva s nemzetgazdasági fontossága folyvást emelkedik.

A tengerparti államok hajózása tömördek mennyiségűt fölemészt s ezek közt maga Anglia oly mértékben fogyaszt, évről évre, hogy ki-elégíteni alig lehet.

Ujabb időben mint leu pótléka lépett föl. S a mióta Foranoti gyára Cividaleban, az 1855-ki tárlaton egy kitűnő szöveteket mutatott fel, — s még inkább, a mióta a „Six freres“ vasművesek még mind felhárítva, mind színesre festve oly gyönyörű készítményeket állított ki Párisban, hol fondához való gerebenezett kenderre és gyöppel készített 10-50-as fonala 1855-ben a kőzbánulat tárgya volt

TÁRCZA.

Ilhetlen történet.

I.

„Ez nem mese“ — írta Diderot legerősebb kifejezésekkel, mindök tollából valaha csak folytak. Ugyanezen czím, bármily manál is jobban fogna illeni, azon tökéletesen igaz, de látszólag ilhetlen történetre, melyet a következőkben akarunk olvasóinkkal közölni: minthogy azonban nem használhatjuk azt anélkül, hogy irrodalmi szempontból banebe ne esnénk, azért választjuk a fentebbit s olvasóink egy találandják, hogy az, maga az olvasás által teljesen igazolva van.

A lyoni vasút személyszállító nappali első vonata — így beszél emberünk, — a mult és egyik szép tavaszi nappán, egy kis városba vitt engemet Páris közelében, hol fél napot akartam tölteni. Dolgaim voltak az ottani könyvnyomdában, hol kiadóim egyike, regényeim nagyobb részét nyomtatja.

De nem könnyen jöhettem volna alkalmatlanabb időben, hogy a „correcturákról, hirdetési ívekről és a nyomtatási hibákról értekezzen, mert egy lakodalmamba jutottam, miután a könyvnyomda tulajdonosa ugyanazon napon adta férjhez leányát.

Éppen amikor meghuztam a ház eszengetyujét, akkor nyílt meg az ajtó a mátkák, családújk és lakodalmi vendégek előtt, hogy unepélyes vonatban a polgármesteri hivatalra és onnét az egyháza menjenek.

Félkértek, hogy esatlakozzam a vonathoz, mit természetesen felszíttem kellett. A menyasszony kitűnő szép, a völgyégy szemmeláthatalag igen szerelmes volt; — minden arcz örömben és reményben tündökölt; mi gátolt tehát engemet, hogy a szerencsés pár jövőről tervet ne készítsék egy több kötetű posztiori dalra?

A községi hivatalnok előtt teljes rendben végeződött a szertartás; az unepélyes „Igen e n“ felkesedéssel mondatott, el az egyik fél, — szokott szemérmességgel a másik fél által; — az egyházban is alkalmasint minden hasonlóan történt. De meg kell vallanom mégis, hogy álfólt nem állhaték, mert oly sajtószerező szöröközöltang fogott el ott, mely figyelmenet, akaratom ellen is teljesen igénybe vette.

Csak néhány lépésre tölem ugyanis, egy körül-belül 40 éves, közép terméű és elfogulatlan lényű férfi állt, kinek ruházata s szokott rend szerint fekete frakkból, fehér selyem nyakraválóból s fehér selyem keztyűből állott, arca pedig, mely sáru, őszülő hajnövéstől alól kandikált ki a világba, legkülönösebb benyomást gyakorolt reám.

Ezen arcz, melynek vonásai különben rendezek voltak, legmeré-

szobb arabonok mintaképpül szolgálhattak volna, mindket egy latin nyelvű képzolote az álarczokbólban légonoldhatom.

Pofán mint a tarjátokoknál a nap színtől, középtőlleg kigyúzó, legelőndobb vörös, legtisztebb kék és kiáltó festonyárga színű vonások tündökölték. Orra, a szájnek sokféleségét illetőleg, még jobban kitértel-ve, versonyozhatott volna a rajzoknál, a színekre nézve a legzsebb indial szállt is. Kettős, igen gyöngéd s halandós szővevényű arabeszk díkítette a homlokot és csodálatos czikornyákban és ezirázatokban futott össze a valakemekend.

Szóval azon eredeti személyiség a fekete frakkban, fehér nyakraválóból, élénk tövekényességbe hozta képzelődésemet, mert hasztalan ki-noztam magamat, hogy az ily különös álarczosság indokát kitaláljam, mi daczára az unepélyes szertartásnak még sem látszott feltűnni, vagy valakit hozzatanni a jelenlévők közül.

Az esketésnek vége volt s a tanúk sokrestyűbe tolakodtak, hogy az új házaspár előttük ment. Kifejtett szomszédom, követte a tömeget, ez pedig szomszédomat.

Valami tréfás bohó ember gondolom; a svájci, ki tekintélyes há-sával és dárdbárdjával oly büszkén néz maga körül, majd ajtóit mutat neki mint illik!

De nem! A svájci nemesek dárdbárdját élbe nem tartotta; sőt még tisztelegve érinté kezével puszmántos kulapja karimáját, midőn az én vadenberem a lakodalmi kíséretben előtte elhaladt, mintha őt különö-sen kutanni tiszteletnyilvánításban akarna részesíteni.

Mit jelenthet ez? Sokat andandottam érte, ha e kérdést valahéiz intézhettem volna, de a jelenlévők között csak a menyasszonyt és szá-kelet ismerem, kiknek most bizonyára más teendőjük volt, mintsem hogy az én kíváncsiságomat kielégítsék.

Mint szokás, kikélté írta az egyházi könyv illettő rovatát. Pontozott szomszédom is az asztalhoz lépett, tolat von s aláírta mint a többi. Legalább nevet megtudhatom tehát! Sietve ugrottam oda: nos-solyogva nyujta nekem a tollat s kitűnő nyájassággal mondta:

„Őn következék uram, ha toszék!“
Az ábrándos lény szelíd hangon beszélt s legkevésbébb fel nem tűnő kifejezéssel.

Szemem a még meg nem száradt szőrn vetődtek, melyeket ő írott s könnyen felfogható bámulattal olvastam:

„Potard Fabricius,
exkirály és háztalajdonos.“

Csodálkozásom nem tartott sokáig, mert kétségkívülnek látszott előttem, hogy emberem tébolyodott charatonni nyugdíjas. De hogyan bosszánthatték ez embert a bár csak közvetlen részvételnek egyuttműkö-déshez is az ily unepélyes? Est meg nem foghattam.

Mialatt ez új kérdést tettem fel magamnak, elszórtott a sokaság s csakhamar egyedül maradtam a sokrestyűben, míg a menyasszony nyíja hozzáim lépett s karom fogott.

„Jöjjen már kedves barátom,“ — figyelmeztetett. — „Fél óra egyre, negyedóra múlva asztalhoz ülünk.“

Midőn az egyházat elhagytuk, nem tartóztathattam magamot többé: „Az istened! mondja meg ön“ — kiáltott hirtelen — „micsoda bolond ember az, ki vendéget kórból van?“

„Bolond“ — kérdezte — „kérlek beszélj ön?“
„Hát ama kéksárgavörös emberről, ki a egyházban mellettem áll s előttem leta alá nevet!“

A könyvnyomdász hangos kórhóra lélelt.
„Há! há! há! A szegény Potard!“

„Tóhát nem tébolyodott? Nem bolond?“
„Bolond? — Ő menjon ön! Hátszerez lívre évi jövedelme van!“

„No, még az nem elegendő ok!“
„Ez tagja a városi tanácsnak!“
Ez ellen udvariasan mit sem felelt szólok.

„De“ — vágeék már csak szemérmesen közbe, — hát amit az egyházi-könyvbe írt?“

„Mit írt?“
„Exkirály és a nevet!“
„Arra joga van.“

„Valóban király volt?“
„Minden bizonynyal.“
„Istenem vajjon hol?“
„Oh az egész történet!“

„De miért foatli ki oly értelmesen orozáját?“
„Nem festve van az, hanem pettyeggetve.“ — „Kedves barátom!“
„Pettyeggetve? Es ki által? S miért?“

„Az épen összefüggésben van az ő királyiággal.“
„Kérem ön tehát beszélje el e történetet!“
„Az ő maga is — jmeszt teljesít, ha ön hallani akarja.“
„De ki tudja látom-e őt általában?“

„Őt perezt mulva lamet látandja ön őt, a lakodalmi ebédnél.“
„De nem fog-e megharagudni, ha őt folkérem?“

„Hogy kalandjait beszélje el önnek? — Isten menten! Sőt ha tudja, hogy ön regényíró, még örömezebb beszélné. Az ő nagy becs-vágya abban áll, hogy egykoron a nyolczadikot sarga borítékán sze-pen kieléfrázott nagy betűkkel eket szót láthasson. „F o c u r d király.“

Néhány perezt mulva, Potard Fabricius és én forma szerint bemu-tattatunk egymástunk.
Az exkirály, ki számos üres órájában, melyeket részére haszerez-

azóta mindenütt belátták, mily nagy jövő vár a kenderre, ha mivélésé nagyobb terjedelemben s nagyobb gondalal üzték.

Az amerikai háboru pedig a p a m u t pótlékát keresők figyelmét is a kenderre vetvén: fontoságát a legmagasabb pontig fokozta.

Milyen szerepet vitt az amerikai gyapot e kereskedelmi és iparvilágban, arról még legyem elég csak annyit jegyezni meg, hogy Franciaország fogyasztása az 1862-ki becslés szerint 850 millió kilogrammot tett, az angol gyárak 52 millió font sterling árut dolgoztak föl, az osztrák birodalom egyetlen kikötője pedig egy millió végén felül kapott belőle.

Amióta azonban Dél és Észak közt a háboru dúl, a pamutmivélés majdnem zerusra szállott alá, következésképp a kihozatal is teljesen megszűnt, még a háboru előtti készletek is bent rekedtek. S szakfériak egyértelműleg állítják, hogy a viszálly megszünte után sem fog többé Amerika gyapotja oly mértékben szerepelni, mint korább és így Európának gondoskodnia kell más növényről, melyet az annyira eláradt gyapot helyett használhasson.

Több rendbeli kísérletet tettek mindenféle növényekkel s végre is a kender bizonyult a legközelebbi helyettesítőnek.

Az eddigi eljárás szerint a kenderátítás által volt szárítól elválasztható, mi sokszoros akadály nagyban termelésének. Először, mert az időjárás szeszélyétől függ és sokszor éveken át tarthat a szárazság, mi aztán ugyanaddig kárhözlatlan pangásra ez iparágat, holott a kereskedés két fő keddéje a folytonosság és biztosság. De másodsor nagy tekintetet érdemel az áztatásnak az egészségre rendkívül káros hatása is. A rothadás, melyen a száraz átmennék, ártalmas gőzt fejt ki, mely az egész tájok levegőjét megmérgezi. Tény, hogy ahol a kenderátítás nagy mértékben foly, sokkal nagyobb a balandóság, mint más vidéken. A halak elpusztulnak, az emberek közt járványok dúlnak, stb.

E bajnak kellett tehát mindenelőtt elejét venni; s a vögenlieu gyár Franciaországban fényesen bizonyítja, hogy a tudomány-nak sikerült az utat megtalálnia, melyen az áztatás kellemetlenségeit, hiányait és ártalmait elkerülni s száraz mivélet által is oly finom kenderet lehet előállítani, mely az ipar és kereskedelem igényeinek teljesen megfelel.

Nem került ki e vívmány jelesebb nemzetgazdánk figyelmét; Trefort Ágoston már tavaly szót emelt a kendertermesztés és gyártás ügyében, melyet azóta egy testület vön kezébe, melynek törekvéseit a kormány is sietett előmozdítani.

Lónyai Menyhért elnöke alatt, több kereskedelmi szakember részvétel mellett, B. Eötvös József, B. Wenckheim Béla, (gr. Károlyi, gr. Zichy, Korizmicz, Gorove és többek jelenlétében tartott az első tanácskozmány, mely hasznos és tanulságos eszmecsere folytatótt ugyan az érdekes tárgy fölött s körülbelül meg is állapodott abban, hogy mindenelőtt a francia gyártás módjával kell megismerkedni s ha az nálunk is meghonosítható, egyfelől ily gyárak állítására működni, másfelől a természetökre kell népszerű okiratok által a jobb és nagyobb mérvű mivélés előmozdítása tekintetéből hatni, stb. Azonban az ügy tüzetes tanulmányozásával egy kisebb küldöttséget bizott meg kebeléből, melynek feladatává tette, fölismerni és előkészíteni mindenképp a tárgyat és működési tét s a teendők iránti javaslatait annak idejében a tanácskozmány elé terjeszteni. E bizottság tagjaivá választották: Trefort (elnök), Birnbaum (kereskedő), gr. Károlyi S., Korizmicz L., Szathmári Károly és Ullmann (kereskedő).

E bizottság működéséről eddig annyi tudomásunk van, hogy indítványozás folytán az országos gazd. egyesület fölkérte a helytartótanácsot a franciaországi gyártás megismerésére véget kiküldendő egyen utazási költségének az országos alaphól kieszközölésére. S amint tudjuk, Térey Pál pár hét óta már künn is van Franciaországban. A bizottság egyik tagja pedig a hazában e tören történet előzmények egybeállításával s a termelési vonatkozó statisztikai adatok gyűjtésével foglalkozik. Ugyhogy mire Térey a külföldi gyártás eredményével visszatér, a termelési viszonyok is teljesen ismerve s egy, a kendermivélés emelésére országosan teendő lépéshöz, minden köllőleg elő lesz készítve.

Most midőn az ügy e stadiumához már oly közel áll, időszerteünek tartottuk, gazdáink figyelmét e tárgyra fölhívni. M. S.

Debreczeni hírmondó.

Mult hó 20-kán tartottat a hely. hitv. egyház közgyűlése, mely alkalommal először is a jelenvolt azon presbyterek, kik még esküjüket le nem tették, fölszít. superintendens ar által annak letételére fölhívattán, a szokott presbyteri esküt letették. — E mekutatára fogadnók Kiss Lajos ur előte jegyzette, hogy mivel a népképviselőt utján választott presbyterium már meg-

alakult, elérkezettnek látja azon időt, melyben ez magát szervezze s tisztviselőit megválassza. Ő tehát midőn egyrészt saját valamint az egyház többi tisztviselője nevében hálás köszönetét nyilvánítja azon megfizetelő bizalomért, minél fogva az egyház kormányzatára hivatott, másrészt a már megalakult presbyterium által választott egyh. főgondnoknak s tisztviselőnek kiadvánv átengedni a helyet: a maga és az egyh. tisztviselőnek nevében lemond s az egyház pecsétjét és az elnöki jegyzőkönyvet elnöktársa ft. Balogh Péter ur kezébe letevéen, elnöki székét elhagyja. — E lemondás, mint a szabad választás elvéből kifolyó következetesség elfogadtatván, ugy az egyház, mint a főiskola érdekében tett eddigi erőlyesség és buzgóságért méltó elismerés szavaztatott. — Az egyh. tisztviselőség az alapszabályok értelmében titkos szavazattal megválasztatván, egyh. főgondnokul, 126 szavazattal közül 107 szavazattal Kiss Lajos ur választatott meg; ki is elnöki székét elfoglalván előadta, hogy ő, az irányában nyilvánult bizalmat hálás elismerés és köszönettel fogadja s élete legszebb s legnemesb földadata leend arra igyekezni, hogy e megfizetelő bizalomnak tehetősége szerint megfelelhessen. Tudja s mélyen érzi, hogy e megfizetelő bizalom nyomán, reá mint ez egyház főgondnokára ezzel kapcsolatosan, mint egyzersmind egyh. kerületi segédgondnokra s a helybeli főisk. gazdasági választmányi elnökre szép de amellet mindig köllő megfontolással járó kötelességek teljesítési várnak. Azonban igéri, fogadja és magát szentül kötelezi, hogy ezen nagy anyaszentegyház főgondnokságának viselésében legfőbb tárgya s tetteiben vezérelve leend, hogy ez egyház önkormányzati és egyéb jogait a szentesített törvények értelmében megőriztassa, föntartsa és másokkal is föntartsa; javát, előmenetelét, virágzását, ugy szellemi mint anyagi tekintetben eszközölje; igéri, fogadja és magát szentül kötelezi, hogy mint egyh. kerületi segédgondnok oda fog törekedni, erejét s tehetőségét arra szenteli, hogy az ország törvényei, oltalma és paizsa alatt álló prot. vallás, az ezzel karöltve járó alkotmányos vallási szabadság törvényes joga, bárholonnan jöhét nyomás, erőszak s önkény szülte eltiprás ellenében alkotmányos uton biztosítottan, sértetlenül, csorbitatlanul fönmaradjon; igéri, fogadja és magát szentül kötelezi, hogy mint a főiskolának helybeli gondnoka s a gazdasági választmányi elnöke, azon eszme kivételének él, hogy a főiskola, melyre a fölszít. tiszántúli egyházkerület s ezen egyház mint keble szülöttére anyai örökös szemmel néz s figyel, anyagi és szellemi tekintetben előbbre-előbbre haladott, minél terjedtebb és virágzóbb legyen. Mely ekinti nyilvánítás hangos éljennel fogadtatott s az egyház pecsétje és az elnöki jegyzőkönyv, a megválasztott főgondnok urnak átadatott. — Tisztviselőket titkos szavazattal utján következők választották meg: főjegyzőül Nagy Ferencz — aljegyzőül Pap Ferencz — pénztárnokul Szabó Bálint — ellenőrül Konti Károly — számvetőül Gönyei Károly — s ügyvédül Orbán Pető-urak.

Örömmel regisztráljuk a debreczeni hely. hitv. egyház és iskolára újabb tett alapítványok és kegyományozásokat, mikből fényesen kiviláglik, hogy még mindig akadnak olyanok, kik az egyház és tanintézet érdekeit szívökön viselve, azokat anyagilag is elősegíteni törekednek. A legközelebb tett alapítvánnyal első helyen kell említenünk néhai debreczeni lakos özv. Harmathy Jánosné szül. Matkó Sára asszony nevéit, ki az ingyeniskoláztatás alapjára 400, a töképenztár javára 100, a kisteplom utjonan építésére 50, — végre a helybeli főiskolában az elemi osztályban tanuló helybeli árvaok díjazására 200 frtnyi alapítványt hagyományozott. Utóbbi alapítványra megjegyzendő, hogy az, a végrendelet tárgyát képező háznak magas árón elalatlása esetében 600 aftra is emelkedhetik. Csokányi lakos néhai Szala J. Zsuzsanna pedig a debreczeni egyház javára 100 afrot hagyományozott; nemkülömben helybeli lakos néhai özv. Ökrös Péterné, az ispotálybeli szegények részére 10 s az utcaüknit nyomorgók javára szintén 10 frtot hagyott végrendeletében. Kik ily nemes tettekkel örökítik meg nevüket, bizonyynyal a legtörsz emlékoszlopot emelik magoknak.

A berettyó- és érszabályozási társulat mult hó 20-kán tartó városunkban egyetemes közgyűlést. Korelnök ur örömmel üdvözölvén a társulat szép számmal megjelent tagjait, szükségét látva mindenelőtt az általa korelnöksége ideje alatt tett intézkedésekről és eljárásáról a közgyűlésnek jelentést tett, amely szerint az egész szabályozási vonalt felvizsgálván, a munkák jelenlegi folyamát s eddigi eredményét, az általa végrehajtott ártör-feljavasztást, a pénztárak állását stb. röviden előadta. Korelnök eljárásadról méltányoló elismerés nyilvánítottat s fölkérte, hogy előszóval tett előterjesztését írásban is beadni szí-

veskedjék, hogy így annak a társulati irattárban is nyoma maradjon. — A társulatoknak szabályozási czélokra engedélyezett 60 ezer frtból már fölvett 40 ezer forintnál, több kölcsönrészlet fölvételének szükségét az első osztály jelen volt képviselői egyáltalában nem látván, kijelenték, hogy többet fölvenni nem kívánnak; ellenben a felső osztály képviselőinek általános többsége elhatározta, hogy a részökre engedményezett 100,000 frtból eddig fölvett 30 ezer frton felül még 20 ezer frtot kérnek, mit is, szabályozási munkák sikeres folytatására azonnal fölhasználják. E 20 ezer frt felvétele iránti határozatról főispáni helytartó ur tudósíttatni s a kötelezvény és meghatalmazás haladéknélkül kiállíttatni s látomozás végett illető helyére beküldetni határozatott; ez okmányok felsőbb rendelet szerinti hitelesítésére pedig elnök Doboz István uron kívül Sárvári Jakab és Dobozy Menyhért urak mint kormányzóválasztmányi tagok bizattak meg. — Indítvány folytán a hátralekötő mikép behajtása és a kölcsönrészletek évenkénti módja vetetvén föl tárgyalás alá, az első osztályra nézve az végeztetett, hogy az első 100 ezer frtos kivetésből még hátrányban lévő társulati tagokon, tartozásai, késedelmi kamataikkal együtt behajtatandók. A második fel-függesztetik, olyformán, hogy azoknak, kik már illetőségüket befizették, a felvett 40 ezer frt kölcsön hatévnyi részletekben való kivetése alkalmával, az első részletbe, a befizetés napjától számítandó 6%, kamattal együtt betudhassák. A lehető leghamarabb megteendő kivetésnek egy hiteles példány, — az e részben megállapított felsőbb szabály szerint — oly kéressel küldetik megfőisp. helytartó ur ó migának, hogy a kivetett összegek behajtása és beküldése az adóbehajtás utján eszközöltessék; csak is így lehetvén a társulat képes, kölcsönrészleteit a meghatározott időszakokban pontosan befizetni. — Társulati főpénztárnok Varga Lajos ur által, a közgyűlésnek bemutatott 6 évi részletekben való kölcsön és kamatkivetési tervre nézve pedig megjegyeztetett, hogy mintán a 6 év folytán mindinkább gyűrűlendő külmunkák a kezelési (regie) költségek kevesbülését is föltételezik: az évenkénti szükséglet mindenkor jöelöre kidolgoztassék és a korm. választmánynak, jóváhagyás, és a közgyűlésnek is annak idejében betérjesztés végett bemutatassék. — Több folyamodvány, a kormányzóválasztmánynak további utézkedés végett kiadatni rendeltetett. — Fentebbiek betárgyalása után korelnök ur újabb is fölkérte a közgyűlést, hogy kitűzött céljához képest az elnökválasztást vegye foganatba: még pedig a társulati szabályok szerint, nehogy az a megválasztottra nézve későbbre is kedvetlenséget vonjon maga után. Ezzel korelnök ur az elnöki székét odahagyni akarván, felkérte a további tárgyalások vezetésére; minek következtében a tanácskozmány folytatván, elvben kimondatott, miszerint fizetéses elnököt bár ezuttal sem kíván a közgyűlés választani, mindazáltal azt sem kívánhatván, hogy az elnök, valamint más tagja is a társulatnak, ha saját dolgai háttérbe szorításával, hivatva lesz a társulat ügyeiben eljárni, ekkor minden jutalom nélkül fíradozzék; úmbár az elnök részére 8 frt nyugdíj indítványoztatott, mindazáltal korelnök urnak a pénztár kimelésére czélzó nyilatkozatához képest, elhatározatott, hogy a kinevezendő elnöknek a fuvaráiban kívül 6 frt napi díj fizetessék a társulat illető osztályainak pénztárából.

Hogy pedig az elnökválasztás, azáltal, hogy annak teendői, tekintélyes állásnál fogva főképen a gyűléseken való előklésére és a nagyobb érdekek — a köz és korm. választmányi gyűlések által kijelölendő fontosabb ügyek elintézésében határozódjanak, megkönnyíttessék: elhatározatott, hogy az elvben és alapszabályokban fenntartott szűköshez képest, — még mielőtt elnök választatnék, — egy igazgató nevezessék, ki az egyetemes társulat minden rendes teendőjét, — saját felelőségére — mind a technikumok, mind az oecumenicumokra nézve végezze s a közgyűlésekre, az ügyek állásáról kimerítő jelentést terjesztesen elő, — az árterfelesztésekre egy már előbb kinevezett vagy szükség esetében általa fölkendő kormányzóválasztmányi tag hozzájárultával végezze és a gyűléseken a jegyző teendőit teljesítse. Ennek folytán, kitelve a közgyűlés, miszerint jelenlegi titkár Varga János mérnök ur, már különben is 10 év óta teljesíté az elnökök befolyásával, az igazgató teendőit: mostani a köz és korm. választmányi gyűlések által meghatározott fizetésének szolgáltságjára biztosítás mellett társulati igazgatónk közakarattal kinevezetett. — Ezek után a közgyűlés az elnökválasztásra törve át, közmegegyezéssel és fölküldéssel eddigi korelnök Doboz István ur a társulat rendszerinti elnökeül megválasztatott.

** A helybeli sítészek (pék) ellen mostanában sokan panaszkodnak, hogy a zsemlyéket általában izetlenül s a kifliket

frank évi jövedelme késztelt, a városka kölcsön-könyvtárát szokta igénybe venni, olvasta néhány munkámat s tetaxait neki meleg dicseretekkel elhalmozni engemet s nem kétkezem, hogy ha valami rendjellel rendelkezessé, rögtön földíszitott volna. Így azonban fájdalom nem történt meg az.

Anatónus utlunk. An ebéd fényes volt a sokáig tartott, mint előkelő lakodalmi vendégszöghöz illik. Csomago kőben asukat beméde e előttem Fabriceus, anélkül hogy magát kérte volna, miket itt ismét hoztak. A jelenlevők többsége, legalább is huszadosor hallottán már e történetet, de oly jó kedélyben voltak, hogy legnagyobb érdekekkel hallgatták, mint ha egészen újat hallanának. Epen ugy történetek veled is jámbor olvasó!

Ason elvhez híven, hogy minden életleírásban az előadás igaz volta földolog, kérelhetetlen őszinteséggel fogom embernek ross és jó oldalait jelenteni s annál örömebbem követem eszelekményem e sinórmentéket, mert Fabriceus életfolyamának elő lépései, melyek nem voltak épen dicseretesek, későbbi élete által jóvá tötettek. (Folyt. követ.)

Színház.

(Sa. T.) Junius 25. „Házasság dobosónál” vigjáték 3 felv. Iria Lauber és Bruns wlok. félig francia vígjáték, melyet ducára annak, hogy az újabb termékek által aszinpadról leszorítottatott, már csupán változatosság végett is nem ártott elővinni. Bokodi (Lambert) egyes jelenetekben jó volt, de hiányzott játékából a köllő rugékonyság s előadás néhol vontatott volt. Rudas (D' Obernal Károly) az egész darabon keresztül feltűnő hűségével tanusított. Zöldy (Spartacus) jól alakított, de szerepbe elég hamar önteni mindenkor nem tudott; annál inkább, sőt köllötén tut is tette azt Fehérvári (Mieur de Poiz) Földényi (D' Obernal Lúis) szöpen s Fehérvári (Gervás) is jó volt, bár nunciaciózás nem mindenkor sikerült. Garvelo különben sokasán alk s a különözött jellemvonások, arnyalatok összehasonlítás nem oly könnyű dolog, mint különben gondolnók. Zöldinét (Mártha) dicserettel köll említenünk. Császár (Bálint) helyesen fogta fel szerepét s természetesen játszott. Megemlíttendők még Ligeti és Horváth. Közönség nem nagy számmal.

Jun. 26. „Jószakertesi lelkü ügy: későn jött vendégek csont a vacsoráján.” Legújabb eredeti népszömu 3 felv. néptáncos és dalokkal. Iria Ujkeri. — E darab szerzőjéhez sokkal közelebbi viszonyban állunk, hogyeam a mi előny vagy hiányai fölött részletes boncoltatásu bocsátkozhatnánk, emelől fogva csupán az új népszömu mezejének előmozdításra szoritkozunk: Bogáti Pistó (Pollényi) egyszerű debreczeni polgár ne megkérdül Hevesiné (Zöldiné) egyetlen

leányát Julcská (Timárné), kiköz már azelőtt is a kölcsönös szerelom köteleket kötötték. Az anya ingutag nő, leányát holdogitani akarván, helegyedik a házasságra, de gondolkodási időt kér; az eljegyzés híre azonban eljut Homokk Andrá urnak (Zöldi) fülébe, ki tehetős agylogény s kindi Hevesinének pár száz forint adósága van. Homokki, az ifju leányok számpáje iránt még fogékony: Julevának újándékat küld s kezét Hevesinének megkéri, mit az ismét leány iránti szeretetből rogtán oda ígér a gazdag agylogénynek. Juleva vigasztalhatlan s vérszívvel bár de mégis lemond kedves Pistájáról, am Homokki szeretni nem tudja s mindig alkalmat keres, hogy kedvesével találkozhassék. Pistó szöndökölésbe megy esve, anyival is inkább, hogy az ösközű napja kitöszett. Viszontagságos helyzetéből egy váratlan körülmény menti ki. Homokknak van Kolozsvárról egy listévere (Szakál) hível oly egyezsége lépett, hogy mindketten nőtlenül maradván, az legyen hettőjük birtokának örököse, ki a másikat tulandul. E körülményről tudomás van Karvaly Petinek (Rudass), elbeszéli Pistának, ki is Csukat Nagy Andrást a híres fufapustával levelet írat Homokki hűrenek s ezt bátyja szöndökölés tudósítja. Imre, félvén az örökség elvesztésétől, hogy bátyja szöndékát meghusítsa, azon ürügy slott, hogy beteg s végrendelet akar készíteni, Kolozsvárra hívja őt, maga pedig ezalut Debreczenbe megy, Hovesiné adóságait kiliketi s a szerelom párt öszöszödi. Homokki Andrá csakugyan elhagyja jegyesét, de öcsészt nem találván, visszatrér s épen lakodalmra érkezik meg. Boszúsága telőpontját éri el, midőn Hevesiné adóságait kiliketi; jegyüjandókat visszaadja s efelétt még testvérjét is felszöngi a lakodalmus nép közzöt. A csel világgos lesz előtte s hogy testvérjét megtorolja, Hevesiné kímálja meg kezével, mit us huszas vonakodás után legfőbbképp azért, hogy a gazdag örökség holtá után leányára szálljon, el is fogad s így lesz Homokknak mint későn jött vendégek „csont a vacsoráján.” De Homokki Imre szive sícsa köből, a csinos elvle leány Kékedi Zsuzsi rövid ismeretség után is annyira megnyeri, hogy sorsát az övével öszöszöktől debreczen utja kedves eredményök tekintni s a jegyváltás mindjárt a tisztesség gyűléseket előtt megtörténik s a házmas ünnepet, kedélyes felköszöntések, zene, tánc, rezesítik be. Ami az előadást illet: általában sikerülnek mondható, színészeink csokanem kivétel nélkül kedvelő játszóttak. Földényi (Bogáti Pistó) igen jól alakított, a népdal egyes mozzanatait sikerrel feste el s utlette át játékba. Öltözékese már magában is, jellemző és eredeti volt. Zöldy a tehetős debreczeni polgár mivélésig s eredetiséggel személyesítette. Az est hoszora azonban Zöldinét (Hevesiné) illeti, ki, hálás szerepében vádossággal remekelt s a felvonások végén többször kihívottat. Timárné eleven kis leány volt s csinosan önkelt. Horváth (Csukat Nagy Andrá) szavaltára nagyon élénk volt, holott az ismeretes verselő, mint még számos ismerős állítja, mindig pathosozsal s inkább

vontatottan beszélt. Külömben eredeti felfogás, egyes maszkirozás egy-uránt dicseretet érdemel. Szakál ez este, szöndök ellenében, nem elővondott lausztott. Chován (Peketo János) eredeti alak volt s szerepet sikerrel töltötte be, mint szintén Bokodi is, kiknek játékban sok jellemzettség volt. Kiemelendők még a két vőfély Benedek és F. Vilmos. Közönség, kivált emeleten s kazaton meglehetően nagy számmal.

Jun. 27. Karliczky Fleur isabella k. a. párisi operaszínház magántársulatának (??) feltöltött: „Pászkapagnó”, „Muzakka”, „La Neapolitana” s e táncokat részben megököve: „Szerelom és örökség.” Eredeti vígjáték 3 felv. Iria Saigligeti K. K. eszelekvénydus élénk darabban Kacsér Tamás igen jó szerepölet, ki ez este is eredeti kedélyes öreg huszár volt. Császár (Batori nyugalmazott tábornok) helyét sikerrel töltötte be. Szakál Bóza (Flóra) könnyeden játszott s egy pár jelenetekében vonást is helyesen emelt ki. Zöldy (Gágye Zarándék) és Ligeti (Geröll) kisebb szerepeikbe eléggé beletaláltak magukat. Rudas (Árpád) hálás szerepéből nagyon keveset tudott csinálni.

Karliczky Fleur isabella k. a. főhőbja abban áll, hogy egyedül az örökségre kíván hatni s e végre az izlett más mellékes eszközöknek gyakran alárendeli. Tánczában kevés kellem s még kevesebb könnyűség van. Neapolitana-ju valóban jellemző. Közönség épen nem nagy számmal. Végül pedig figyelemzést a rendezőseget, hogy mit az este történt, ne engedje meg egy szereplő tognak se, hogy magát, ugyanazon darab előadásakor s szönpadon s később a közönség közl is mutassa, mivel a szönpadi hatás nagy kára történik s mint tudjuk a szönpadi törvények is tiltják.

Jun. 28. „A rokkant huszár vagy töndérlak Magyarhonban.” Népszömu 3 felv. Újabb szöne alkalmatza Szentpéteri Szigmund Ez este Gyurít Földényi személyesítette. Játékában tagadhatatlan sok eredetiség volt, de a szerep általában véve nem neki való; idő sokkal több könnyedséggel kívántatik mint amennyit ő kifejtett vagy kifejtani képes. Timárnéval (Mircsa) nem lehetünk teljesen megelégedve, nála a természetesség helyett a mesterkelttség pótolta s játéká épen akkor volt félszeg, midőn keresztet akart lenni. Egy pár dall azonban jól önkelt. Zöldi (Vámházy) kifogástalanul játszott, bár hár Rudas és Szakál is követték volna példáját. Kár különösen, hogy ez utóbbi sohasem mer a közönség felé nézni. Szakál Bóza (Beti) csinosan játszott s Chován nének (Laura) is volt egykét sikerültebb jelenet. Horváth (Kántor) helyes volt, hasonló szerepekben mindig örömmel látjuk. Császár és Chován dicseretet érdemeink; mint szintén Ligeti is, Karliczky Fleur isabella k. a. ez este másodszor tánczolt s dicseretere legyen mondva, több kellemmel mint első ízben. Közönség kis számmal.

különösen rosszul készítik, melyekbe állítólag vagy igen kevés mennyiségű vagy éppen semmi vajot nem tesznek. E tekintetben sem ártana olykor némi kis ellenőrködés.

A múlt hét több napján áldados eső áztatá határainkat. A növényélet új tevékenységet kezd kifejteni s különösen a sarj-takarmányra reményes kilátásaink lehetnek.

Balázs Kálmán zenetársulata jelenleg Boroszlóban mulattatja a burkusokat; azonban mint egyik ismerősének írja, az ott mutatózó csekély jövedelem miatt két óra Varsóban Svanyipszky szálloda-tulajdonossal kötötték szerződést, ki egész ellátást, ingyenszállást és 3-4 frtnyi napi díjat ajánlott minden egyes tagnak. Balázs Kálmán társulata jelenleg 19 tagból áll. A tagok közül 5-en nevéket is magukkal vitték, világot látni, de — amint halljuk — 3-an a nők közül, megúván a barangoló életet, férjeiktől búcsút véve, szerencsésen hazajöttek szülővárosukba, azt tartván, hogy jobb itt hon.

Szerdán — jelen hó 6-án — leendő péterfiak színház egyik legkitünőbb tagjának a közkedvességben álló Zöldi Miklósnak jutalmajátéka, mely alkalommal Szilgigeti 80 arany pályadíj nyert népsímmé a „Lelencz,” új szereposztással kerül színre. Julcsa szerepében a jutalmazandó iránti szívességből Bánhidí Emília k. a. lépnd föl, kit örömmel üdvözlünk ismét a színpad deszkáin.

A „Sürgöny” hivatalos hírlap idei 139 számú lapjában közölt azon legfelsőbb kézirat következtében, melyszerint Magyarországon a bíróságok újraszervezése alkalmával az e. b. királyi váltótörvényszékek megszűntének s a váltó és kereskedelmi perek a megyék törvényszékeihez utaltatnak, a debreczeni keresk. és iparkamara m. június hó 24-én tartott üléséből közvetlen a főmélt. magyar kir. udvari kancelláriához intézett emlékiratában azon kérelemmel járult, hogy a bíróságok székhelyeinek meghatározása a zártkörű szervezések sz. kir. Debreczen városra és vidékére a móltó figyelmet fordítani, illetőleg ezen várost váltó és kereskedelmi perek itélésében illetékes törvényszék helyéül kijelelni méltóztassék, mely törvényszék a hitel érdekében az említett perekben annyira szükségelt gyors igazságszolgáltatást elengedhetlen feladatának ismerje.

A napokban arról emlékezünk, hogy Erdélyben a férfiak 5 forintos zekékét viselnek. A debreczeni varrógép-intézet ennél sokkal jutányos árúrn állít ki jó erős és csinos vászon-zubbonyokat, amennyiben két forintos felöltőnyöket is lehet készíttetni s egész öltözökre is 6-7 forintért szert lehet tenni. Alkalmunk volt az ez intézetben készült csizmákat is megsejlelni s bizony állíthatjuk, hogy csak oly csinosnak mint e nemű bármely kézmunkák.

Múlt hó 28-kán hunyt el városunk egyik köztisztviselőjében álló polgára Megyesy Gábor ur, ki egykor a Simonyi-huszároknál mint őrmester vitézkedett a napoleoni háborúkban s utóbbi időkben neuzetőri lovas kapitány volt, — életének 70-ik évében. Számos tisztelője kísérte örök nyugalomhelyére a hatvanutcai sírkertbe. Béke hamvaíra!

Meghaltak: Jun. 24. közkórház Varga József 35 éves; 25. Csapó. Kovács Ferenc 87 éves; Hatvan. Kovács Julianna 5 éves; 26. Csapó. özv. Daku István Tóth Erzsébet 78 éves; Hatvan. László Ferenc 68 éves; 27. Csapó. Laboucz János 2 napos; Vargau. özv. Veszprémi József 71 éves; Czegléd. Stekányosi András 78 éves; 28. Piacau. Szabó János Csire Julianna 30 éves; Kerekgyártó Andriáné Batori Erzsébet 64 éves; Péterfia Medgyesi Gábor 70 éves; Czegléd. Fekete Jánosné Horváth Zsuzsanna; közkórház Tózsér András 82 éves; 29. Vargau. Sipos János 1 éves; Hatvan. Nagy Julianna 4 és fél éves.

Közügyek.

Kuntsch ur Pesten oly intézetet állít fel, hol a szolgálatkereső gazdasági tisztok, könyvvizetők s más kereskedelmi ügyének hely után tudakozódhatnak. Az intézet czíme: „A pesti országos ügynyökség gazdasági- és kereskedősegéd-elhelyezési osztálya.”

A Pannónia magyar viszonthizosító intézet igazgatóságán figyelmeltet a társulat részvényesek, hogy 1863 évre eső 38 frt. osztalék kifizetése július 1-étől fogva Budapestre névbe napunkat, délelőtti 10 órától déli 12 óráig, az intézet pénztáránál, a vidékre névbe pedig az első magyar általános biztosítótársaság fő- és alügynököseinek történet, több azelőtt egykorre beváltások megkísérlésével, hogy az illető tulajdonos a részvényeket, számlák pontos sorát tartalmazó s általa sajátkezőleg aláírandó jegyzék mellett, nyújtsa be.

A budapesti orvosgyógyint. Jun. 19-ki r. ülésében a magyar orvosok adakozásából gyűjtött 240 db. aranyt tárgyú ki a Magyarországon uralkodó váltólás, csömör, pokolvar, húgyló, szárhályog, vagy ajkák leírásának jutalmazására.

A békesmegyei gazdasági egyesület f. évi július 7-én reggel 9 órakor nagyobb kiadást tesz a még múlt évben részvények után szerzett M. Cormick aratógéppel, mely a kiadást után a részvényesek közti ki fog soroltatni. Ugyanakkor lesz kísérlet nyomatás a Kachelmann-Mlo nyomtatógéppel. A hely B. Csabán Omasztai Zsigmond ur vásártér melletti tanyáján, hol az állatképzőknek szoktak rendeztetni. Kelt. Csabán, Jun. 29, 1864. — Igazgató elnöki megbízásából Kemény Mihály, titkár.

Vidék.

Ermenthályfalvi levelezők írja: Az ermenthályfalvi birtokosság a hó 19-ken tartott birtokossági gyűlésében — bár általában magok is szorult helyzetben vannak, a mostani nehéz időviszonyokban, de tekintetbe véve a hazai inség és szárségtől sújtottak bíralmas helyzetét, — erkölcsi szent kötelességből folyólag a közös regáléból a hazai szűkölködi részére 200 régi conventus frtot adni — határozta. Mely összeg a „Pesti Napló” szerkesztőjéhez fog e napokban elküldeni, a hazai fővárosában nagylelkűleg működő inségsegélyezőbizottsághoz juttatás végett.

A konyári óstó-fördő első bái, múlt hó 26-án volt, mit a vidék nagyszámúval megjelent ifjai és szépei felette érdekessé és mulatságossá ténének s e körülmény által az ott jövő hóban rendezendő anna-bálának a legkedvezőbb esélye van. A világon világos virradatig tartott s midőn a nóta elfogyott és az osztás órája áttött, mindenki megelégedetten s a viszontlátalkozás édes reményében távozott el. — E hasznos gyogy-fördőt annyira látogatják az idők, hogy rendszeren minden lakosra le van foglalva; sőt ha a földtulajdonos, a pár év előtt építtetni kezdett de még ex ideig tető nélkül levő lakosztályt is teljesen fölszereltetné, kétségkívül ez is megtelnék vendégekkel s bőven visszafizetne az erre fordítandó költséget, különösen ha az még sok ideig a vállalkozó szellemű huszonhét Tornyai kezében maradna. Ami e földet még igen ajánlja, az, hogy az elolvasás igen olcsó s emellett izletes magyar ételk ingerlik az étkezést élványát.

Nagyváradon a „Dunában és It” című operetta pár hét alatt már negyikben adott s mindannyiszor nagy közönség előtt. A cancon-léncz különösen kedvelték s közkívánatra ismételtelni szokták. Miskolczon a több háztulajdonos, a két év előtt leeggett porczollányr-helyére kasszányt akar építtetni s ezétra már részvény-társulat is van alakulóban. A részvényesek a katonaváltási adótól föl lesznek mentve.

** Szintén Miskolczról írják, hogy ott az utóbbi két hét lefolyása alatt három életunt egyén vált öngyilkossá.

Békésen a „Gözmalmi társulat” legényei, az ottani inségesek javára; a zöldbén mulatságot rendeztek, mely bár 20 frt 60 krt jövedelmezett csupán, mégis mint nemes, emberbaráti érzelmek kifolyása, megemlést érdemel.

Pápán a kaszinó kisorsolást rendezett az alföldi inségesek sorsának enyhítésére, melynélfogva a város és vidék hőlgyeit nő munkák s egyéb kegydomány beküldésére kérte föl; kik is alig egy hó alatt 506 db. női munkát adtak be. E sorsolás a múlt héten ment végbe.

A víz Szegeden hétfőn már igen aggasztólag kezdett úzni s már csak 3 láb hiányzott, hogy a város gátját fölérje; kedden azonban apadásnak indult.

Irodalom.

A pesti egyetem jogászai közt irodalmi társulat van alakulóban: Verbőczy-egylet. A már régebben kidolgozott alapszabályok átviszálására Deák Farkas elnökle alatt 12 tagu bizottságot neveztek ki.

Renszölő új mű megjelenése van előre hirdetve. Czime: „Szűz Mária története.”

Girókuti P. Ferencz a „Falusi Gazda” szerkesztője, ez évben is kiadja „Remény” című nagy naptárát az 1865-ik évre. Girókuti e naptára annyira kedvezőleg ismert több évi folyamából, hogy hosszas ajánlgatását feleslegesnek tartjuk s csak azt említtük meg, hogy e valódi szakértelemmel szerkesztett naptár előfizetési ára csak 1 frt, mely Eggenberger könyvkereskedéséhez (Ferenchezek tere 5-ik sz.) küldendő.

Egyveleg.

Dembinszky a híres tábornok, ki 1849-ben a magyar csatamezőkön is harczolt: m. hó 14-én hunyt el Páris egyik kórházában, 75 éves korában. Dembinszky a krakkói kerületben született s katonai képeztetését a bécsi hadmérnöki akadémiában nyerte. 1809-ben Poniatowszky alatt lett tiszt s 1812-ig az oroszok ellen harczolt. Smolensknél igen kiütette magát s Lipcsénél a francia beesületrend keresztelvény jutalmaztatott meg vitézségeért a nagy Napoleon által, kinek bukása után lengyelországi jóságába vonult vissza. Az 1850-ki lengyel forradalom alkalmat adott Dembinszkynek hadtani fényes tehetségei bizonyítására, amidőn egy lovas szabad-capatnál dandárnokká lett s Rosen tábornok fölött fényes győzelmeket vívott ki. Ugyanazon szerencsével harczolt Diebitsch ellen. Hadi pályája fénypontját az ostrolenkai hídfő megvívása képezi. Később Lithvániát akar fölzendíteni, azonban ez a tulnyomó orosz erő miatt rosszul sikerült. Veszélyes helyzetbe jutván, oly kitűnő visszavonulási manővert vitt végbe, mely hadi ügyessége remekének tartatik. Csak 3600 emberével 300 órajárányra, Varsóba vonult, szakadatlanul küzdővén az ellenséggel s még sebesülteit is magával szállíttathatta. Erre altábornaggyá és Varsó főkörmányzójává nevezetett ki; majd az összes hadsereg főparancsnoka lón Skrzywaczky helyett. Varsót, a szerencsétlenség napjaiban utolsó emberéig védte s fedezéi Rybinszky seregének Poroszországba visszavonulását. A forradalom elenyészte után egyideig Drezdában, majd Párisban tartózkodott, hol a lengyel hadjáratokról több munkáját adta ki. 1838-ban az egyptomi alkirályi hadsereget szervezte. Magyarországi működése a közelmúltból eléggé ismeretes. 1849-ben Törökországba, 1851-ben pedig Párisba költözött, hol élete végnapját töltte s hol a sorsától való örökös hányatásai után a halál csöndes nyugalomát élvezte megálta.

Az „Independence Belge” m. hó 22-ről egy Pétervárról 14-én kelt levelet közöl, melynek rövid kivonata következő: Azon 75 egyén, akik Lengyelországból jöttek Sándor ezárnak a magok és testvéreik nevében megköszönni, hogy őket szabadokká és földtulajdonosokká tette, elhagyák a fővárost, hazájokba és falukba visszatérndők. — A vasuti állomáshoz ugyanazon udvari kocsik, amelyek behozták őket, áthatalton vitték ki őket, azon sziveskedések, figyelem, innepélyek és lakomák, melyek rájuk az Oroszország fővárosában egész létük alatt pazaroltak. De borzasztó látvány várta őket a vasuti állomáson, mert alig szállítottak le a kocsikról, midőn egy vonat érkezett Varsóból. Lehet azon borzadást képzelní, melyet egy nagy tömeg vasravert és Sibériába rendelt lengyel fogjok látására érozniük kellett. Egymás karjába borultak, keservesen sírva és panaszkodva. Ez azon sziveskedő és az ellentét által még borzasztóbbá váló látványok közé tartozik, melyeket leírni lehetetlen. Azokban nem tartott sokáig, azonnal elválasztották őket hazafiaktól s elküldték különböző irányban.

Kiáltó nyelvtűtők. Bécsben mint a „Látosó” írja, külsőbb egy szegény ruhátitűtő, — kit a sors, feleség s 4 gyermekkel áldta meg; mint kerítős s azzal vádoltatott, hogy küllönjárattal levő egyik szobáját kétes erényű nőnek szokta kiadni még pedig 30 frt havi díjért. S... 5 gyermek, magánkívül volt a reméltől, midőn feleségétől törvény elől idózték. Háromhavi börtön, orról meg volt győződve, a legközelebb mit ilyenkor a vádlottat kiemének. Jónak látta tehát dr. R... ügyész személyében védőt keresni magának. Ez elmondatja magának az esetet s így szól: „Édes barátom, kedvesel bízathatom; az egyetlon, mi használhat önnek — öt gyermek. Honna el azokat a tárgyalásra.” S... követto védőjének tanácsát s midőn a tárgyalás napja megjött, megjelen a vádlott feleségével s öt gyermekével, melyeknek legkisebbikét, (egy éves duduokát) az anya duduolga karjain. A bírő megijed a nagy család láttán. Mit akarunk itt o gyermekok, ezek nincsenok buvádolva, ezek hazamehetnek. — Vádlott (jajgatva): „Könyörgöm alásan bírő ur, nem tarthatok családod; szegény csaláttitűtő vagyok s ez a két apróság nem lehet el édes anyja nélkül.” Bírő: „Jó, hagyja itt a kétőt, a többit pedig küldje ki.” Megjűrtének. Az eset tárgyalás alá jő — s... házaspár búne kétségbevonhatlan. A védő azt belátja s így szól: „Magas törvényszék! Két klienszem védelmére csak kevés, de annál nyomosabb okokat hozhatok fel. Ez az ember itt csaláttitűtő s csak mint ilyen keresi meg családja kenyérét. Felesége, az öt gyermek anyja, nem dolgozhatik, miután el sem mozdulhat gyermekéitől. Csoda-e, hogy legalább a házabér terhén akarván könnyíteni, szobáját telhetőleg drágán adja ki? A gyermekek kenyéréért kiáltanak!” — E perczben édes anyja karján a kis flu el kezd sírni s kiabálni, ugy, hogy a védő, beszédében megakasztva, így fejezheté be védelmét: „Reményem, hogy a magas törvényszék e kiáltó anyhí 6-6 k folytán alább szállítandja a bűntetést; — a természet szótata ez, mely itt a bírők kegyelméhez fordul — a gyermek szüleitől plaidiroz!” S csakugyan a gyermek igen jó védőbeszédet kiabált, mert a megilletődött bírők csak egyheti fogságra itélték a csaláttitűtőt.

Garibaldinól megint sokat beszélnek Angliában. Liverpoolban hülg-y-bizottság alakult oly alapítóke beszerezésére, melyen Garibaldi egy gyorshajót (yacht) csináltassanak. Londonban egy e célra közreműködő bizottság már alakulóban van. — Garibaldi barátjai meggyőződtek, hogy ezen ajándék sívesen fogadtatik. Beszerzésére 800 font elegendő lenne. — Londoni lapok most Garibaldinak egy a „Movement”-hoz küldött levelet közlik, mely azért feltűnd, hogy abban a tábornok egész határozottan kijelenti, hogy Angliából gyors elutóváása minden más befolyás nélkül és punctán saját akaratából történt. Kredeti házasági ajánlat. A „Süd. Ztg.” híradalmányel közölt következő házasági ajánlat olvasható: „Egy finom műveltségű gyöngéd érselmű 39 éves férfi, Bécsben hivatalnok, 8000 forint nettóesél, élet-tárat keres, kinek kedélye, gombolya teste és némi vagyona van.”

A párbaj ellen Perrone di San Martino tábornok egy röpiratot adott ki; azonban előbeszédében párbajra hívja ki mindazokat, kik netalan azt gondolnák, hogy gyávaaságból ir párbaj ellen.

Ritka koru aggyastyan. Litkauban a (Morvaország). Vietz János nevű házbirokos halt meg, ki anyakönyvi hitelen kivonalt szerint 1732-iki febr. 8-án kereszteltetett meg. Rést vón az 1756-ban kitört hetéves és a későbbi török háboruban, mely után megadóslván, első házassága gyümölcsöt nem hozott. Másodizben 107 éves korában 19 éves hajadonnal kelt egybe, kiül egy fia és egy leánya született. Nem emlékezett, hogy valaha beteg lett volna s halálában is csak csendesen elszenderült, anélkül, hogy a betegség nyomai látszóttak rajta. Élete utolsó perczegy erős ember volt s házi és mezoi foglalatosságát végzett a do-hányozni igen szeretett.

Kiadóhivatali üzenet.

A „Pesti Napló” kiadóhivatalának. Önök 1/4 évi előfizetésben — mint a közelmúltkor is tették, — ismét 80 krt küldték be 1 frt 80 kr helyett. — Kérjük annál fogva egy a multkori, mint mostani tévedésüket 2 o. é. frttal helyreigazítani.

Terménytár.

Debreczen. Jul. 1. (Heti üzleti-szemle.) A folyó héten annyi gabna hozott a piacra, hogy az árak a heti vásáron csakhamar 30-40 krral mérőnkint selyedtek és még ezen mérsékelt áraknál sem mutatkozott nagy kelendőség; mivel a vásárho becsötött mintegy 2000 mérő rozs, búza és kukorica eladatlannul, raktárakba helyezték. Nagy nyomást tett az árakon az igen kedvező időjárás és a tény, hogy a helybeli gözmalom igazgatósága az álladalmi vetőmagból kimaradt 3700 mérő búzát 3 frt 85 krron mérőnkint megvette. A heti vásáron elkelt gabnamérek következően szellettek: tiszta búzát 4 ft. — 4 f. 50 kr. rozs 2 frt 80 — 90 kr. árpa 2 frt 40—50 kr. zab 1 frt 75—80 kr. kukorica 3 frt 10—20 kron. (R.)

Debreczen. Junius 28. — Tiszta búza 4 frt 20 kr. kétszeres 3 frt 80 kr. rozs 2 frt 80 kr. árpa 2 frt 20 kr. kukorica 3 frt 20 kr. zab 1 frt 85 kr. köles 3 frt 20 kr. Egy mássa szalonna 38 frt. széná 3 frt 50 kr. szalma 1 frt 70 kr. 1 font szalonna 42 kr. disznóhús 22 kr. marhahús 17 kr. só 9 kr. f. iteze disznószőr 60 kr.

Baromvászár. Egy pár jürnos úrkór 170 frt. egy pár vágó tehén 105 frt. negyelfü tinó párja 145 frt. harmadfü tinó párja 70 frt. rugott borjú párja — frt. igású párja 120 frt. sertés párju 37 frt. juh párja 17 frt.

Érmenthályfalva Junis 23. 1864. Évnegyedes országos vásáruok a hó 22- és 13-dik napjain tartatott — a jövő héten közbejűndő ünnepe miatt egy héttel előbb a rendes időnél; mi a baromvászárú igen hátrányos volt. Mias vásárjainkhoz viszonyítva csekélynek mondható, amennyiben szervezésükben közép számmal volt képviselve; sertes pedig annyi, hogy akárhány heti vásáruknak sokkal nagyobb mennyiségben kiálltva. — A kelendőség felette lauyha, annyira, hogy kevés marha és sertés kelt el, a faluból meggyéből vevő, seuki sem mutatkozott. Ami kevés elkelt, következő árakon adatott: szép járnos ökrök párja 160 — 180 frt. közönséges ökrök párja 130 — 140 frt. Fajta tehén párja 100 frt. Meddó tehén párja 80 — 90 frt. Négyéves tinók párja 80 frt. két évesek párja 30 frt. 1 évesek 15 — 18 frt — Lovakra névbe felette csekély kelendőség volt. Szép lovak párja 160 — 200 frt. közönséges igás lovak 80 — 100 frt; másralt lovak párja 40 — 50 frt. Négyéves herelt koczák párja 30 — 40 frt; két évesek 16 — 20 frt; egyéves szuldók 10 — 14 frt; apró malczok párja 4 — 6 frt. — A közönséges vásár 23-án felette látogatott volt, számos vidéki kisebb nagyobb kereskedők s iparosok jelentek meg árucikkjeikkel s műveikkel. A tömeges vásárlókról itelve, ugylászik jó kelendőségnek örvendhetek a borkereskedők és iparosok. Az élénkleg folytatosan tartott a divalvárosok, piprészek, kalaposok, szarabók, gubások, magyar szabók és cipészek közt; a debreczeni pereczesek sem panaszkodhatnak. A termények kelendőségére névbe is nagy élénkleg; következő árakon méretvén: Tiszta búza mérője 4 frt 20 kr. Kétszeres élet 3 f. 50 kr. Rosz 3 frt. Tengeri 3 frt. Árpa 2 frt 80 kr. Zab 1 f. 80 kr. Köles 3 f. 20 kr. Kása vékája 3 frt 20 kr. Pasuly 2 frt. Lencse 80 kr. Borsó 8 kr. Aszalvány 10 kr. Egy putton szép cseresony 2 frt; közönséges 1 frt 20 kr. Hízott liba 2 f. 40 kr. Sovány liba 1 f. 20 kr. Egy pár csirke 20 kr. Egy mássa szalonna 34 frt; fontja 40 kr. Egy iteze asir 50 kr. Sertésbús fontja 20 kr. Marhahús 13 kr. Egy font szappan 28 kr. Olaj itezeje 30 kr. Tojás párja 5 kr. Bor itezeje 14 kr. Sör 10 kr. Sálvapálitka 40 kr. Közönséges 28 kr. Kr-melleken egy öreg ceber bor 10 — 12 frt, 3 bor 15 frt. (V. J.)

Gyoma. Junius 29. — T. búza — frt — kr. kétszeres — frt — kr. rozs — frt — kr. árpa — frt — kr. zab — frt — kr. tengeri — frt — kr. köles — frt — kr. egy mássa szalonna 40 frt. egy font marhahús 16 kr. (K. J.)

H. Bönözörmetény. Junius 27. — T. búza 9 frt 60 kr. kétszeres 7 frt 80 kr. rozs 6 frt — kr. árpa 4 frt 80 kr. zab 3 frt 60 kr. tengeri 6 frt 20 kr. köles 6 frt — kr. 1 mássa szalonna 40 frt. 1 font marhahús 13 kr. (K. J.)

Margitta. Junius 24. — Tiszta búza 4 frt 19 kr. kétszeres 3 frt 72 kr. rozs 3 frt 7 kr. árpa 2 frt 40 kr. zab 1 frt 75 kr. tengeri 3 frt 20 kr. 1 mássa szalonna 35 frt. 1 font marhahús 13 kr. (H. J.)

Nyiregyháza. Junius 25. 1864. A múlt hét elején nagy dra hosszan tartó esők vala, mely által vetésünk és legelőnk megvilátlant. Védzelnk, kiváltképen környékünkön esők és fűkép az ósárlól mezel gazdálkodóink telkeiket megelégedésüket nyíltatják, — édesre is lehetett venni e mai napon tartandó heti vásárukon is, mert a gabna mérőnkint általánosn 16 — 20 krajczarral snált leebb s elkelt: 1. búza 4 frt 10 — 20 kr. kétszeres 3 frt 20 — 30 kr. rozs 2 frt 60 — 70 kr. árpa 2 frt 60 — 80 kr. zab 1 frt 50 — 70 kr. tengeri 3 frt 5 — 10 kr. köles 2 f. 90 — 3 frt 10 kr. kása 5 frt 50 — 60 kr. pasuly 3 frt 60 — 80 kr. (K. B.)

Tassad. Junius 24. — T. búza 3 frt 60 kr. kétszeres 3 frt 40 kr. rozs 2 f. 80 kr. árpa — f. — kr. zab — f. — kr. tengeri 3 frt 80 kr. köles — frt — kr. egy mássa szalonna 36 frt. széná 1 frt — kr. egy font marhahús 13 kr. (A. J.)

Tokaj. Jun. 24. — T. búza 9 f. — kr. kétszeres 7 f. 50 kr. gabona 6 f. — kr. árpa 5 f. — kr. zab 4 f. — kr. tengeri 6 fr. 40 kr. kolompér 3 frt 40 kr. 1 mássa linat 0. sz. 16 frt 50 kr. f. sz. 15 frt 50 kr. szalonna 40 f. — kr. széná 2 f. 40 kr. 1 font marhahús 13 kr. borinyhús 16 kr. 1 iteze 6 bor 20 kr. bika 6 te 5 frt 50 kr. (Z. J.)

Bécsi búrse arfolyama.

	Junius.	Julius.	27.	28.	29.	30.	1.
5%-os Metall' esz	100 frt.	70.20.	70.85.	...	71.20.	71.40.	
5%-os nemzett kölcsön	100 frt.	79.00.	79.90.	...	79.70.	79.70.	
1860 sors. kölcsön	100 frt.	93.90.	95.25.	...	95.50.	96.00.	
Hitelintézet részvényei	100 frt.	100.10.	100.20.	...	101.40.	101.80.	
Bankrészevények	100 frt.	77.00.	78.10.	...	78.40.	78.10.	
Londoni váltók	100 frt.	116.40.	116.50.	...	114.80.	115.00.	
Kassai	100 frt.	114.50.	114.50.	...	113.50.	113.50.	
Arany	1 db.	5.51.	5.54.	...	5.47.	5.49.	

